

Kendelse

afsagt den 6. januar 2021

Sag nr. 2020-80-0596

[Klager]

mod

DR

[Klager] har anmodet Pressenævnet om at tage en sag op til behandling af egen drift i medfør af medieansvarslovens § 44, stk. 2. Anmodningen vedrører artiklen ”[Person 1] har PTSD og kan ikke bære mundbind: 3 løsninger skal skrue ned for coronapolitiet” bragt den 10. december 2020 på dr.dk, idet han mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har blandt andet klaget over, at DR har bragt ukorrekte oplysninger om, hvilke personer der er fritaget for kravet om at bære mundbind i det offentlige rum.

1 Sagsfremstilling

DR bragte den 10. december 2020 artiklen ”[Person 1] har PTSD og kan ikke bære mundbind: 3 løsninger skal skrue ned for coronapolitiet” med følgende underrubrik:

”De 100.000 danskere, som ikke kan bære mundbind, får stadig mange ubehagelige kommentarer.”

Af artiklen fremgår:

”Du kender proceduren, når du skal købe ind.

Mundbind på. Gå ind. Sprit af. Handl.

Men så simpelt er det ikke for alle. [Person 1] har PTSD og angst, og når hun tager et mundbind eller visir på, går hendes verden i baglås.

- Når jeg trækker vejret én eller to gange i et mundbind, så husker min krop, hvordan det er at have et angstanfald, siger hun.

Hun får det ubehageligt, bliver forvirret, stresset og glemmer, hvorfor hun står i forretningen. Men tager hun mundbindet af, så er det heller ikke let.

- Det har været en lang forklaring hver gang, og det er slet ikke rart at skulle være klar til at forklare sig, for dét koster mentale kræfter.

Det er ikke kun [Person 1], som kæmper med folks fordømmende blikke og kommentarer. 100.000 danskere kan ikke bruge mundbind eller visir af forskellige årsager. Se her, hvem der er fritaget.

Flere patientforeninger fortæller, at mange psykisk og fysisk syge har haft ubehagelige oplevelser, siden mundbindet blev et krav. Og det er ikke blevet bedre, efter restriktionerne er blevet hverdag.

Tværtimod. Kommentarerne tager til, lyder det fra foreningerne.

- Det er vigtigt, at vi får stoppet "coronapolitiet", hvor mennesker, der sidder i en bus, kan overfuse andre mennesker, der ikke kan bære mundbind, siger [Person 2], landsformand for Landsforeningen for udviklingshandicappede, LEV.

Heller ikke alle er i stand til at forsvare sig. Særligt folk med udviklingshandicap har svært ved at forklare, hvorfor de er fritaget. Og så vælter fordømmelsen over dem, fortæller hun.

Men hvad kan vi så gøre ved det - og findes der allerede gode løsninger? Det har DR's konstruktive redaktion <https://www.dr.dk/radio/p1/public-service> undersøgt.

1 Synlige badges

For at undgå misforståelser og konflikter skal det være nemt og synligt for borgere at se, at et menneske er fritaget mundbind. Det mener flere patientforeninger.

Et synligt badge, der gør borgere og medarbejdere opmærksom på ens fritagelse fra kravet om mundbind, kan derfor hjælpe.

Myndighederne har ikke produceret et officielt badge endnu. Derfor har LEV selv designet et, som de sælger 1.000 styk af hver uge.

[Person 1] er én af dem, der har købt et badge. For hende har badget været en stor hjælp, der har fået hende igennem hverdagens gøremål.

- Jeg er ikke PTSD-[Person 1], når jeg går ind i en butik med mit synlige badge. Jeg er voksne, fornuftige, rationelle [Person 1].

Selvom responsen på badgesne er positiv, så føler LEV sig som lillebror i denne sammenhæng. De håber, at myndighederne snart får lavet et, så der er et officielt og gratis badge, som, alle ved, er ægte.

Første svar fra Sundhedsstyrelsen var, at det skulle vi ikke regne med. Men nu er de begyndt at udvikle et, som bliver lanceret i starten af de nye år.

I mellemtiden har flere butikker forsøgt at gøre det synligt, når kunder ikke kan bære mundbind. En af dem er IKEA.

Når en borger, som er fritaget, kommer ind uden mundbind, så sætter en IKEA-medarbejder et klistermærke på dem, så de andre kunder tydeligt kan se, at varehuset godt ved, at de ikke har mundbind på - og at det helt i orden.

2 Butikker skal kende reglerne bedre

Virksomhederne skal vide, hvad der er rigtigt og forkert, mener formand for foreningen SPOR, som hjælper voksne, der er blevet misbrugt som børn.

- Lige nu er der butikker og restauranter, der opfatter det sådan, at alle kunder

i butikken skal bære mundbind, og hvis de ikke gør det, så kan butikkerne få en bøde af politiet, siger formand [Person 3].

De efterspørger, at sundhedsmyndighederne melder tydeligere ud, hvad virksomheder og medarbejdere skal gøre, hvis de møder en kunde, der ikke kan bære mundbind.

Brancheorganisationen Horesta er ikke enig i, hvorfor problemet opstår, men bekræfter, at restauranter og andre steder frygter bøderne.

Hvis politiet banker på døren, og kunderne ikke kan dokumentere, at de er fritaget, så risikerer stedet at få en bøde. Og dér er et uofficielt badge ikke nok, er Horestas opfattelse.

- Hvis der fra politiets side kom en udmelding om, at virksomhederne kan stole på kunderne - alene på deres ord - så ville det løse problemet, siger erhvervsjuridisk chef i Horesta, [Person 4].

Sundhedsstyrelsen understreger overfor DR, at tvivlen skal komme kunden til gode, og at reglerne ikke betyder, at ansatte skal tage en diskussion med kunden.

3 Gentag budskabet

- Det er vigtigt at få fortalt igen, igen og igen, både på pressemøder og i kommunikationen fra styrelserne, at der er mennesker i det her land, der ikke kan eller skal bære mundbind.

Patientforeningen LEV vil gerne have, at dét budskab bliver nævnt på flere pressemøder.

Det håber [Person 1] også. Hun synes, det er vigtigt, at der kommer mere fokus på problemet blandt borgere, så folk bliver mindet om sætte sig i andres sted.

- Hvis "raske" mennesker kan forestille sig, at der findes mennesker, som slet ikke kan bære mundbind. Dét kunne hjælpe mig, siger hun.

Sundhedsstyrelsen erkender, at kommunikationen kunne have været bedre. Men de har også et ønske til danskerne. Vi skal ændre vores første tanke, når vi ser én uden mundbind.

- Vi skal hjælpe hinanden med ikke at have forudindtagede holdninger til, hvorfor man ikke har et mundbind på, siger overlæge hos Sundhedsstyrelsen [Person 6] og forklarer, at der kan være mange grunde til, at man ikke har det på.

Nogen har måske glemt det, få vil ikke bære det, men rigtigt mange kan ikke. Indtil videre gælder kravet om mundbind til og med 28. februar 2021."

I artiklens højre side er indsat en faktaboks med overskriften "*Hvem skal ikke bruge mundbind?*" og teksten:

- ”• Folk med nedsat lungefunktion
- Folk med nedsat bevidsthedsniveau
- Folk med en psykisk diagnose
- Folk med fysiske handicap
- Demente borgere

- Børn under 12 år”

I faktaboksen linkes til artiklen *”Pas på den indre coronabetjent: Ikke alle skal bruge mundbind”* med nærmere omtale af eksempler, hvor der er tale om fritagelse for kravet om at bære mundbind. Blandt andet udtaler formanden for Sind, [Person 5], at ”forskellige psykiske diagnoser kan fritage dig fra kravet om mundbind. Det drejer sig blandt andet om forskellige typer af angst herunder PTSD”.

[Klager] klagede over artiklen til DR den 10. december 2020. Anmodningen om, at Pressenævnet tager sagen op til behandling af egen drift, er modtaget i Pressenævnet den 15. december 2020.

2 [Klager]s synspunkter

[Klager] har til støtte for anmodningen anført, at DR spreder urigtige oplysninger ved at skrive, at borgere med en psykisk diagnose er fritaget for at bære mundbind, selvom det ikke er baseret på nogen lovhjemmel. [Klager] har henvist til § 5 i bekendtgørelse om krav om mundbind m.v. på serveringssteder, i detailhandlen, kultur- og kirkeinstitutioner, idræts- og foreningsfaciliteter og på uddannelsesinstitutioner i forbindelse med håndtering af covid-19, hvor kravet om ”psykisk diagnose” ikke fremgår som en anerkendelsesværdig årsag til fritagelse for brug af mundbind. Det fremgår derimod, at kravet om mundbind ikke gælder ”Hvis mundbindet eller visiret giver vejtrækningsbesvær eller kvælningfølelser”.

[Klager] har endvidere anført, at de urigtige oplysninger bidrager til stigmatisering og konflikter for udsatte grupper, og at personer, som er lovligt fritaget på grund af vejtrækningsproblemer, bliver stigmatiseret til at have en psykisk diagnose.

[Klager] har videre oplyst, at han ikke kan bære mundbind, og han finder, at DRs overtrædelse af de presseetiske regler om korrekt information er åbenbar, da DR bringer forkert information om lovgivningen til sundhedsskade for de mest udsatte borgere. Det er på denne baggrund, at han har anmodet Pressenævnet om at tage stilling til, om sagen bør tages op af egen drift.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jens Kruse Mikkelsen, Jesper Rothe, Jørn Mikkelsen, Hans Peter Blicher, Lene Sarup, Ulrik Holmstrup, Marlene Borst Hansen og John Meinert Jacobsen.

[Klager] har anmodet Pressenævnet om at tage artiklen *”[Person 1] har PTSD og kan ikke bære mundbind: 3 løsninger skal skrue ned for coronapolitiet”* op til behandling af egen drift. [Klager] er ikke selv omtalt i artiklen.

I medfør af medieansvarslovens § 44, stk. 2, og § 7, stk. 2 og stk. 3, i Pressenævnets forretningsorden (bekendtgørelse nr. 86 af 9. februar 1998 om forretningsorden for Pressenævnet)

kan nævnet af egen drift tage en sag op til behandling, hvis sagen er af væsentlig eller principiel betydning. Sagen optages til behandling, hvis et flertal af samtlige medlemmer stemmer for.

[Klager] har blandt andet klaget over, at DR bidrager til stigmatisering og konflikter for udsatte grupper ved ukorrekt at skrive, at borgere skal have en psykisk diagnose for at være fritaget for kravet om brug af mundbind.

Pressenævnet finder, at omtale af reglerne om fritagelse for kravet om brug af mundbind i det offentlige rum er et emne af almen interesse. Nævnet bemærker videre, at det indgår med betydelig vægt i en afgørelse om, hvorvidt nævnet skal tage en sag op af egen drift, om der er tale om en betydelig krænkelse af minoriteter eller en anden ubestemt gruppe af personer, der ikke er klageberettigede, fordi der ikke er omtale af konkrete personer, der kan klage til nævnet.

Artiklen indeholder omtale af visse personers udfordringer med at bære mundbind, og i den forbindelse at misforståelser og konflikter kan undgås, såfremt det gøres nemt og synligt for borgere at se, at et menneske er fritaget for kravet om at bære mundbind. Omtalen omfatter en faktaboks, hvor det i punktform er angivet, at blandt andet "folk med en psykisk diagnose" er undtaget kravet om at bære mundbind, og der linkes til en artikel, der indeholder omtale af blandt andet ekspertkilders udtalelser om, hvem der er fritaget for kravet om at bære mundbind, herunder "folk med en psykisk diagnose".

På den baggrund, og uanset at klager ikke selv kan bære mundbind og derfor finder, at angivelsen i den påklagede artikels faktaboks er misinformation, finder nævnet, at DRs sammenfatning af omtalen i artiklens faktaboks ikke kan anses for at være et spørgsmål af en sådan principiel eller væsentlig karakter, at der er grundlag for at tage sagen op til behandling af egen drift.